

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An stante causa legitima possit Episcopus, vel Parochus à beneficio
abesse. punct. 5

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

- 6 Verius est oppositum.
- 7 Apponitur quadam limitatio.
- 8 Quid dicendum de officio cancellarij, penitentiarij, collectoris, auditoris, &c.
- 9 Qualiter ob officium regij praesidis, confessorij, consiliarij excusari à residentia possint.
- 10 Quid dicendum de officio inquisitoris generalis,

Cum Episcopi solum duobus, vel tribus mensibus per annum absint, remittit concilium sess. 23. c. 1. eorum conscientiae iudicare, an ex legitima causa absint. Solum aduerto leuiorem causam ad hanc absentiam breuem requiri, quam si longiori tempore continuaretur. Quod vero Sotus lib. 10. de iust. q. 3. art. 4. dicit. & cum eo alij doctores, ad hanc absentiam honestandam sufficere, si fiat animi recteandi causa, consanguineos, vel amicos inuisendi, non satis mihi probatur. Hanc enim causam ad mensum vnum putarem sufficientem, raro ultra. Quia satis necessitati natura illo spatio prouideret, sic Valq. opusc. de benef. c. 4. §. 2. art. 1. dub. 3. n. 147.

2 Si vero ultra tres menses in toto anno absentia protoganda est, decernit concilium nequam Episcopo licere, nisi Christiana charitas, vrgens necessitas, debita obedientia, ac euidens Ecclesiae, vel reipublicae utilitas exigant. Et insuper à Romano Pontifice, vel Metropolitanano, vel eo absente suffraganeo Episcopo antiquiori residente, causae legitimae absentiae in scriptis approbentur, nisi cum absentia incidit propter aliquod munus, & reipublicae officium Episcopatus adiunctum, quod quia notorium est, & interdum repentinum, hac approbatione non indigebit. Ad eundem scilicet Metropolitanum vel illo absente antiquiorem Episcopum residentem pertinebit prouidere, vt prouinciales Episcopi resideant, & penes canonicis compellantur.

3 Pro curatis vero, aliisque quibus animarum cura ob beneficium commissa est, statuit concilium supra, sess. 23. c. 1. vt quandoque causa prius per Episcopum cognita, & probata abesse contigerit, vicarium idoneum ab ipso ordinario approbandum cum debita mercedis assignatione relinquat. Discedendi autem licentiam in scriptis gratulque concedendam vtra bimestre tempus, nisi ex graui causa non obtineant.

4 Prima causa legitimae absentiae à concilio designata est Christiana charitas, quando nempe Episcopi industria, & praesentia necessaria esset ad inimicitias, grauesque discordias sedandas, alicuius populi graui peccata vitanda. Sed cauendum est, ne id fiat cum notabili Ecclesiae propriae detrimento sic Toler. sum. lib. 5. c. 4. Aug. Barboia alleg. 53. n. 6. Secunda causa est vrgens necessitas, quae tum ex infirmitate, tum ex alio impedimento extrinseco nasci potest. Tertia est debita scientia illius qui praecipere potest. Quarta est euidens Ecclesiae, vel reipublicae utilitas, quae causa qualiter intelligenda sit, vt possint Episcopus, & parochos à residentia exculare, collige ex iis quae diximus tract. 7. disp. 3. punct. 9. per plures §§. Solum est aduertendum archiori vinculo Episcopos, & parochos ad residentiam teneri, quam canonicos cathedralis Ecclesiae: ideoque non quae libet causa excusans canonicos à residentia, exculare valet parochos, & Episcopos, qui iure diuino naturali residere tenentur.

5 Solum de Cardinalibus Episcopis restat examinandum, an ob assistentiam in Romana curia excusentur à residentia in suis Episcopatus. Aliqui doctores canonistae affirmant, quos refert, & sequitur Barb. alleg. 51. num. 21. Gonzal. gloss. 24. n. 128. Mauerent, quia Cardinales Pontifici assunt, illiusque sunt consiliarij pro vniuersalis Ecclesiae regimine. Ergo eorum assistentia in Romana curia cedit in euidencem Ecclesiae utilitatem. Deinde spectato iure communi tenentur in curia apud Summum Pontificem residere. c. bona. el. 1. de postul. pralat. c. 2. de cler. non resid. ita vt absque expressa licentia Pontificis non se possint à curia absentare, Ergo sufficienter à residentia in suis Episcopatus excusantur.

6 Nihilominus dicendum est ex vi Cardinalatus neminem excusari à residentia sui Episcopatus: videtur decusum à Trid. sess. 23. cap. 1. de reformat. ibi etiam si sancta Romana Ecclesia Cardinales sint, obligari ad personalem in Ecclesia, vel dioecesi residentiam. Quapropter antiquo iure nullus Cardinalis eligi poterat in Episcopum, eo quod ratione Cardinalatus debebat Romae assistere, quod compati non poterat cum assistentia debita Episcopatus: si tamen aliquando Pontifex alicuius Episcopi Cardinalis consilio, & industria indiget ad causas decidendas, negotiaque grauius pertractanda, quae aequè bene expediti non possunt per alios Cardinales, non Episcopos, poterit à residentia eum exculare. Secus vero, si aequè bene negotia per alios expediti possunt, vt regulariter contingit. sic Caietan. 2. 2. q. 185. art. 5. Sotus lib. 10. de iust. q. 3. art. 4. Azor. 2. p. inst. moral. lib. 7. cap. 4. q. 7. Valq. opusc. de benef. cap. 4. §. 2. art. 1. dub. 2. num. 141. c. in fine.

7 Limitati haec doctrina potest, nisi Episcopatus ita Romae vicinus sit, vt Romae assistens Cardinalis pensetur in illo assistere, maxime si negotijs sui Episcopatus personaliter inuigilat, & non tantum per vicarium, quia iis circumstantiis assistentia

Romae videtur causam legitimam praebere absentiae: sic alius relatus Valquez supra.

8 Ex his inferitur. Primo qualiter ob officium vicecancellarij, penitentiarij, auditoris camerae, Rotae, thesaurarij, canonici, & similia excusati possint Episcopus, vel parochus à residentia. Et dicendum est, nequamquam excusati possint, si alij ad sint, qui aequè bene hac officia praestare possint. Nam cessante euidens Ecclesiae, vel reipublicae utilitas in eorum absentia: sic relatus Caiet. & Sor. tradit Azor. lib. 7. cap. 4. quae 5. Valquez d. dub. 2. n. 141. cum aliis. Idem dicendum est de officio subcollectoris apostolici, non excusare Episcopum, vel parochum à residentia; si quidem per alios legitime praestari potest. Gonzal. gloss. 6. n. 266. Aloy. Riccius resolut. 393. n. 4. Barboia alleg. 53. num. 88.

9 Secundo inferitur ob officium Regij praesidis, confessorij, consiliarij, Proregis; & similia fas non esse Episcopo, vel parochos à sua Ecclesia, vel dioecesi abesse, nisi forte ea sit hominum penuria, vt non inueniantur qui hac munera legitime praestare possint. Nam hoc inuenio absentia Episcopi non cedit in euidencem reipublicae utilitatem. Azor. 2. p. inst. moral. lib. 7. c. 4. §. 6. Valq. opusc. de benef. c. 4. §. 2. art. 1. dub. 2. n. 140. Aug. Barboia alleg. 53. n. 17.

Dices Episcopus minori stipendio, quam alios, haec munera exercere. & cum maiori splendore, Ergo ob hanc rationem poterit Rex illos eligere. Respondeo cum Valq. id leuis considerationis esse: quia cura animarum diuinitus humanoque splendori est praefenda: praecipue cum absque illa humana auctoritate officia possint rite & legitime exerceri.

10 Tertio inferitur quid sit dicendum ob officium inquisitoris generalis? Valq. loco allegato, dub. 2. num. 139. credit ob hoc officium legitime Episcopum à residentia excusari: quia vix hoc officium per alium, quam per Episcopum potest praestari. Sed contrarium probabilius existimo, cum in Hispania officium hoc non Episcopi saepe commissum sit, & ab eisdem legitime praestatum. Deinde officium inquisitoris non excusat parochum à residentia. Ergo neque officium maioris inquisitoris excusabit Episcopum: & ira tenet, & decusum refert Gonzal. gloss. 6. n. 265. c. gloss. 43. n. 164. Aloy. Riccius resolut. 393. n. 4. Aug. Barboia alleg. 53. n. 87.

PUNCTVM V.

An stante causa legitima possit Episcopus, vel parochus à beneficio abesse.

- 1 Constas quid praestare debeant Episcopi.
- 2 De parochis dubitatur, an debeant pro absentia bimestris curiam ordinario, probare causam? Affirmatiua sententia, vt tenenda proponitur.
- 3 Non caret probabilitate contrarium.
- 4 Potest Episcopus sua constitutione sancire, ne vltra hebdomadam parochus absit absque eius licentia.
- 5 Vltra bimestre esto legitima causa absentia notoria sit, non potest parochus absque licentia abesse.
- 6 Vltra bimestre non potest parochus ex sola petita licentia non concessa se absentare, tamen si irrationabiliter negentur.
- 7 Si quis absit ex legitima causa, à superiore tamen non approbata, non facit fructus suos.
- 8 Idem est, si approbationem in scriptis non obtineat.

DE Episcopis iam dictum est duobus, vel tribus mensibus per annum sine continuis, sine discretis, posse absque vlla approbatione superioris abesse. Vtra ites menses indigent approbatione, nisi cum munus, & reipublicae officium Episcopatus annexum obligat ad hanc absentiam, eo quod tunc causa publica, & notoria est: vt inquit concil. sess. 13. cap. 1. de reformat.

2 Dubium ergo est, an idem dicendum sit de parochis, possint ne illis duobus mensibus à concilio concessis abesse ex causa: quae sibi legitima vltra fuerit, an vero teneantur eam totam ordinario probare? Et quidem quod possit parochus per vnum, vel duos dies abesse, imo per hebdomadam ex causa, quae sibi iusta videatur, relicto vicario idoneo à se designato, vniuersalis consuetudo declarat. August. Barboia 3. part. de praesent. episc. alleg. 53. num. 106. Pro vno autem, vel altero die liberali absentiae, si nullus est in parochia infirmus, poterit absque nullo constituto vicario; quia non adest mortale periculum necessitatis eius praesentiae. Barboia supra. Solum ergo de absentia bimestri est controuersia, an fieri possit, quin ordinarius causam absentiae probeat? Negat Anton. Gomez. in explian. bullae cruciatae. cap. 7. ad 4. clausulam num. 21. Vgolin. de praesent. episc. cap. 15. §. 5. num. 2. Praeterea in praesi Episcopi p. c. 3. num. 26. in fine. Lessius lib. 2. de iust. cap. 34. num. 159. Garcia 3. part. de benef. cap. 2. num. 22. August. Barboia allegat. 53. num. 96. Valq. opusc. de benef. cap. 4. §. 2. art. 1. dub. 3. num. 149. Fundamentum deducitur ex verbis concilij sess. 23. cap. 1. dicentis quod quoniam docentur eos (scilicet parochos) causa per Episcopum prius cognita

cognita, & probata abesse contigerit, vicarium idoneum ab ipso ordinario approbandum cum debita mercedis assignatione relinquatur. Ergo quoties parochus abesse contigerit, causa per Episcopum cognita & probata esse debet. Ergo non relinquatur eius arbitrio absentia duorum mensium. Deinde addit concilium. *Discendum vero licentiam in scriptis, quibus concedendam ultra bimestre: et nisi ex causa graui non obtineant.* Supponit ergo concilium ex leui causa obtinere posse licentiam in bimestre. Et hac pars à sacra congregatione declarata est, vt testatur Garcia 3. part. c. 2. num. 23. §. 9. part. cap. 2. num. 295. in secundo dubio.

3. Nihilominus et si hac sententia, vt omnino secuta, tenenda sit, credo satis probabiliter esse, posse parochum illis duobus mensibus abesse ex causa, quae sibi legitima visa fuerit: sic docuit expressè Nauar. sum. cap. 25. num. 121. Salzedo in pract. cap. 1. vers. illud vt. Azor. 2. part. lib. 7. cap. 4. qu. 10. Emanuel. Saa v. rbo. res. denia. num. 7. Cenedo collect. 6. ad sextum decret. num. 3. Zerola in verbo priuatis, §. 4. sub. 3. ex verbo parochus, §. 2. Eman. Rodrig. 2. tom. sum. cap. 36. in fine. Et in explicat. bullae comp. sum. 18. & alij relati à Garcia dicta 3. part. cap. 2. num. 19. Mouero, quia ante concilium Tridentinum parochus licitum erat abesse per bimestre ex causa, quae sibi iusta videretur. At per Tridentinam hoc ius immutatum non est; ergo licet parochus stante causa legitima abesse bimestri nulla petita licentia. Maiorem probat ex cap. presertim. 7. qu. 1. vbi abens abique licentia per duos menses, si probatum fuerit ex legitima causa abuisse, ad Ecclesiam, qua erat priuatus, mandatur restitui. Neque obstat text. in cap. si quis in clero. eadem causa, & quae. vbi dicitur, vt presbyter, si per tres hebdomadas ab Ecclesia sua defuerit, triennio à communione suspendi mandatur. Non inquam obstat; quia ea poena apponitur, quando constat ob illegitimum causam abuisse, nempe ob secularia lucta captanda. Ratio vero, quare bimestris absentia cuiusvis parochi conscientiae remissa sit, sicut trimestris Episcopi conscientiae; ea est, quia hoc tempus pro modico reputatur à concilio, & qui illo tantum abest, non videtur abesse, vt satis indicant illa concilij verba. Quoniam autem, qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum canonum sententia non videntur ab illo, qui statim reuersuri sunt, sacrosanctae synodus vult illi absentiae spatium singulis annis sine continuam, sine interruptum extra praedictas causas nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere. Sentit ergo concilium abesse per duos menses non esse censendum abesse, cum id aequa ex causa sit, & abique vilo gregis detrimento: & ita tenet Nauar. dicto c. 2. num. 121. Azor. 2. part. lib. 7. cap. 4. qu. 10. circa finem. Minorem discutit, nempe in parochis non esse à concilio hoc ius mutatum, sed potius confirmatum, sic probat. Nam concilium dicit eadem omnino esse seruanda in parochis, quae in Episcopis. Cum ergo Episcopi possint per 2. vel 3. menses ex causa, quae sibi legitima videtur, abesse, poterunt & parochi per illos duos menses. Neque verum est quod dicit Vasquez allegato, concilium tantum dixisse esse seruanda esse in parochis, quae in Episcopis quoad culpam, amissionem fructuum, & poenas; non tamen quoad potestatem se absentandi per duos menses, ex causa, quae sibi videatur legitima. Non inquam, est verum: quia licet expressè illud non dixerit, satis insinuat illud adhiberi etiam: cum enim dixit, eadem omnino etiam quoad culpam, &c. omnia supra dicta implicauit. Adde si eadem omnino quoad culpam in parochis intelligenda sunt, ac in Episcopis, & in Episcopis nulla est culpa, cum bimestri, vel trimestri absint, ex causa, quae sibi aequa videbitur, neque in parochis ex eadem causa absentibus culpa censenda est. Deinde verba concilij, quibus contraria sententia mouetur; si rectè expendantur hanc partem probant. Inquit enim concilium: Eadem omnino etiam quoad culpam, amissionem fructuum, & poenas de curatis inferioribus, aliisque curam animarum habentibus esse intelligenda; ita tamen vt quaecumque eos causa per Episcopum cognita, & probata abesse contigerit, vicarium idoneum ab ipso ordinario approbandum cum debita mercedis assignatione relinquatur. Ex his enim verbis solum colligitur, vt parochi quoties ex causa per Episcopum cognita, & probata abint, relinquatur vicarium ab ordinario approbandum: non autem ex illis colligitur in absentia bimestri obligatus esse abesse ex causa per Episcopum cognita, & probata, imo potius contrarium ex illis verbis inferret. Parochus namque se ad breue tempus absentandi licitum est vicarium à se designatum relinquere, secus si longo tempore se absentauerit, vt optime probat Thom. Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 3. r. 11. Ergo parochus, qui bimestri abest (quod tempus modicum reputatur,) potest vicarium designare. Ergo potest abesse ex causa, quae non sit per Episcopum cognita, & probata. Alias si necessarium esset abesse ex causa per Episcopum cognita, & probata, vicarium designare non posset, sed ab ordinario esset designandus. Sentis ergo illorum verborum esse videtur, vt quaecumque parochus obligatus est causa per Episcopum prius cognita, & probata abesse, vicarium loco sui ab ordinario approbandum relinquatur: non tamen ibi explicatur, quando debeat abesse causa cognita, & probata ab Episcopo; sed id supponitur ex his quae de Episcopis dixerat, de-

bere, inquam, esse, quando abest ultra bimestre. Alia item verba concilij, nempe parochos obtinere non posse licentiam discendendi ultra bimestre, nisi ex graui causa, non probant necessarium esse licentiam pro bimestri. Nihil enim de hac illatione illis verbis concilium statuit, sed solum quod certum est definiuit, nempe parochos non posse ultra bimestre, nisi ex graui causa, licentiam discendendi obtinere. Ergo neque ex iure antiquo, neque ex concilio colligitur licentiam necessariam esse ad absentiam bimestrem.

Praeterea id probari potest hac consideratione. Ad absentiam bimestrem quolibet causa honesta sufficiens est, vt tradit Garcia 3. part. d. benef. cap. 2. num. 22. ita vt si causa animam recreandi, amicos inuisendi abis, aequam causam censeat superadictus author te habere. Ergo licentia, & approbatio Episcopi requiri non potest à concilio pro absentia bimestri. Nam hac approbatio expostulatur propter dubium, quod esse potest in causa approbanda. Si ergo quolibet causa honesta sufficit, iam esse non potest dubium in approbatione, vt quid ergo approbatio necessaria est? Denique si quoties parochus abest, obligatus est licentiam ab Episcopo obtinere in scriptis, obligabitur etiam si per hebdomadam tantum abiat, imo si per duos tantum dies; neque poterit illis diebus designare vicarium; hoc autem falsum est, & contra praxim receptam, vt dicit Barbosa all. §. 3. n. 106. Ergo dicendum est ex vi concilij non esse obligatum parochum pro bimestri licentiam in scriptis ab Episcopo obtinere, sed ex causa, quae sibi aequa videbitur, abesse poterit illo bimestri, & vicarium, qui in illo Episcopatu sit approbatus, designare.

4. Verum et si hoc ita sit, potest Episcopus sua constitutione sancire, ne parochi ultra hebdomadam, vel ultra biduum absint absque eius licentia, & approbatione, nam esto concilium parochorum conscientiae remittit iudicium de sufficientia causa ad absentiam bimestrem, non tamen impedit, quin Episcopus moueat, & causam approbet, & cognoscat, an ex illa absentia populus detrimentum patiat: sic tenet, & decusum refert Garcia 3. p. de benef. c. 2. n. 23.

5. Sed quid dicendum, cum causa absentiae notoria est, poteritne parochus ex illa, sicut Episcopus, ultra bimestre abesse nulla petita licentia? Respondeo nequaquam posse. Tum quia ipse non potest ultra bimestre vicarium designare. Tum quia cauetur à concilio, ne licentiam ultra bimestre in scriptis, & gratis concedendam sine graui causa obtineat. Supponitur ergo non posse propria auctoritate abesse ultra bimestre: sic pluribus firmat Garcia 3. p. de benef. cap. 2. num. 34. Neque Episcopus ob quamlibet notoriam causam abesse potest sine licentia, sed ob munus, & officium reipublicae, quod Episcopatus annexum sit.

6. Grauior dubitatio est; an stante causa legitime absentiae sufficiat petere licentiam, quantum de facto non concedatur? Et ratio dubitandi est, quia si petens fecerit quantum in te est. Ergo non debes iure quod habes te absentandi priuari. Item contra iustitiam tibi denegatur licentia. Ergo illud denegatio tibi obesse non debet.

Ceterum omnino tenendam est, nequaquam posse ex sola petitione te ultra bimestre absentare. Quia concilium non petitionem, sed licentiae consecutionem in scriptis requirit: & ita tradit Abbas in cap. relatum. de clericis non resident. num. 5. Garcia 3. p. de benef. cap. 2. num. 37. referretque à sacra congregatione decusum. Neque obstat ratio dubitandi; solum enim probat non debere te sic petentem licentiam iure absentandi priuari; non tamen probat de facto priuatum non esse, si contra iustitiam licentia denegetur. Adde te posse ad superiore recurrere. Quia à grauiamine tibi facto in denegatione licentiae conceditur appellatio, vt aliis relatis tradit Garcia supra, n. 38. & 88.

7. Hinc inferret te absentem ex legitima causa, à superiore tamen non approbata, non facere fructus tuos, sed obligatum esse illos restituere, ac si nulla causa legitima intercedente abfuisses, quia non seruatis formam concilij vtique ex postulationis, & sufficientiam causa, & illius in scriptis approbationem. Garcia 3. p. c. 2. n. 26.

8. Video tamen Lessium lib. 2. cap. 34. dub. 29. num. 158. affirmantem, si ex legitima causa, & à superiore approbata abis, tamen approbationem in scriptis non habes, fructus in conscientia non amittere; quia illa solemnitas non videtur ad substantiam concessionis pertinere. Sed hoc dictum mihi non probatur. Nam esto ad valorem concessionis, iure naturae spectato, scriptura necessaria non sit, est tamen necessaria ad valorem huius concessionis; quia pro forma licentia in scriptis expostulatur.

à Tridentino.
* * *